

VERSLAG VAN DE WERKGROEP « LASTENVERDELING 2030 »

01/12/17

1. Stand van zaken dossiers klimaat-energie

Mandaat : De werkgroep 'Lastenverdeling 2030' zal een stand van zaken opmaken van de dossiers inzake klimaat en energie, die verband houden met de Burden sharing en de manier waarop deze zich tot elkaar verhouden.

Voorafgaande opmerking : voor het merendeel van de wetgevingen die behandeld worden in dit rapport, zijn de onderhandelingen nog lopend. Onderstaande informatie kan bijgevolg nog onderhevig zijn aan verdere ontwikkelingen van deze teksten.

De regelgevende teksten waarvan is vastgesteld dat ze mogelijk verband houden met de burden-sharing, zijn samengevat in de punten 2 tot en met 8 hieronder. Voor elk van de punten worden de artikelen geïdentificeerd die een mogelijk verband houden met de burden-sharing. Het verband tussen deze dossiers wordt gepresenteerd in punt 1 hieronder.

1.1. Verband tussen de verschillende dossiers

Het reglement Governance omvat elementen die in het kader van het NEKP dienen meegenomen te worden, waaronder de meest belangrijke punten die het onderwerp kunnen zijn van een burden sharing, meer bepaald wat betreft de doelstellingen en de andere nationale verbintenissen. De thematische richtlijnen bevatten echter bepalingen die bindend zijn voor de lidstaten en waarvan de uitvoering of de omzetting ook moet worden overwogen worden in het Belgische "systeem". Sommigen van hen zijn van bijzonder belang in de context van deze denkoefening en zullen daarom eveneens worden besproken.

De werkgroep is daarom van mening dat het relevant is om zich zowel op de specifieke wetgeving alsook op het reglement Governance te baseren om de burden sharing 2030 voor te bereiden en dat een opportuniteitsoordeel zal moeten worden uitgevoerd om uit de hieronder vermelde elementen deze te identificeren die moeten worden meegenomen in het burden sharing akkoord,

Hierbij is het meest opvallende onderscheid dat voor bepaalde thema's er een bindende nationale doelstelling wordt opgelegd, bv. Inzake de reducties van de niet-ETS emissies, terwijl voor andere thema's als energie-efficiëntie en hernieuwbare energie elke lidstaat op zich een nationale doelstelling kan vastleggen in het NEKP.

Bovendien hangen de regionale reductiedoelstellingen voor broeikasgassen nauw samen met de indicatieve doelstellingen voor wat betreft hernieuwbare energie en energie-efficiëntie, die dienen opgegeven worden in het kader van het NEKP.

Het NEKP moet de PAM's beschrijven om elk van de doelstellingen te realiseren.

Op Europees niveau moeten de lidstaten hun definitieve versie van het NEKP gefinaliseerd en aangemeld hebben tegen 31 december 2019. In het kader van de opstelling van dit plan wil de Commissie echter een interactieve dialoog met de lidstaten opzetten. Hiermee kan nagegaan worden of de optelsom van de nationale doelstellingen inzake EE en REN volstaan om de Europese doelstellingen te behalen. Volgens de voorliggende teksten van de governance regulation moeten de

lidstaten een draft van dit plan indienen tegen 31 décembre 2018. Op basis van deze draft zal de EC het ambitieniveau van de lidstaten toetsen en aanbevelingen formuleren. Op Belgisch niveau moet de definitieve datum van de voorbereiding van de specifieke plannen van de entiteiten wordt nog onderhandeld, maar een voorlopige versie van het nationaal plan moet in december 2018 worden ingediend.

Rekening houdend met deze elementen merkt de WG op dat er twee benaderingen mogelijk zijn voor de intra-Belgische verdeling van GHG-doelstellingen:

Benadering 1

Het is waarschijnlijk noodzakelijk om over de eerste elementen van een burden sharing-akkoord te beschikken (reductiedoelstellingen voor broeikasgassen) om de uitwerking van een NKEP te vergemakkelijken, door de groep die hiervoor verantwoordelijk is (werkgroep die gezamenlijk is opgericht door de groep CONCERE en door de NKC). Het is dus wenselijk dat elke entiteit haar BKG-doelstelling kent om de nodige PAM's te kunnen inplannen om dit doel te kunnen bereiken. Aan de andere kant is het a priori niet nodig om de PAM's mee te nemen in de burden sharing.

Benadering 2

Gezien het belang van energiebesparingen en van hernieuwbare energiebronnen voor de vermindering van de uitstoot van broeikasgassen, is het waarschijnlijk noodzakelijk dat de entiteiten de inspanningen die zij daadwerkelijk (technisch, economisch en politiek) kunnen aangaan, eerst intern bespreken en goedkeuren voordat met de BKG-onderhandelingen wordt gestart.

De werkgroep merkt eveneens op dat de uitwerking van het NEKP¹, de burden sharing en het energiepact op een coherentie wijze zou moeten gerealiseerd worden.

Elementen die vermoedelijk deel zullen uitmaken van een burden sharing

- Effort Sharing Regulation (artikels 4 tot 9)
- Reglement LULUCF (artikels 4, 10a, 11, 11a, 12)
- Herziening ETS Richtlijn (artikel 10§2)
- Internationale Klimaat Financiering (Beslissing 1/CP21, punt 54, Art 9§3 van het Akkoord van Parijs)

Elementen die mogelijk deel kunnen uitmaken van een burden sharing

Herziening Richtlijn 2009/28²

- Aangezien de artikelen 3.1 (RES-doelstelling) en 23 (doel werd indicatief: aandeel RES van + 1% / jaar voor verwarming en koeling) geen bindende nationale doelstelling vastleggen, is het niet essentieel om hiermee rekening te houden, aangezien de Belgische doelstelling rechtstreeks wordt bepaald door de som van de doelstellingen van de entiteiten

---

¹ De voorbereiding en de rapportage van het NEKP vallen onder de directe bevoegdheid van ENOVER (samenwerkingsakkoord van 18 december 1991 over de coördinatie van activiteiten gelinkt aan energie) en van de NKC (samenwerkingsakkoord van november 2002).

² Beslissing te nemen op ENOVER-niveau

in het kader van het NEKP. Er moet echter opgemerkt worden dat artikel 27, lid 4 van het reglement Governance een mogelijke versterking voorziet van de doelstellingen als de som van de verbintenissen van de lidstaten het niet mogelijk maakt om de 27% hernieuwbare energie op Europees niveau te bereiken. In dit geval zal een politiek besluit, bijvoorbeeld in Overlegcomité, waarschijnlijk nodig zijn om de extra inspanningen te verdelen. Het reglement voorziet eveneens een verantwoordingsplicht voor lidstaten die hun minimale doelstelling 2020 niet behalen (voor BE 13%).

- Artikel 25 (percentage RES in vervoer) is in onderhandeling en is onderhevig aan belangrijke wijzigingen. De werkgroep kan in dit stadium niet beslissen of dit element al dan niet deel moet uitmaken van een burden sharing.
- Artikels 8, 9, 11, 13 : het zou nuttig kunnen zijn om in het kader van een burden sharing het solidariteitsbeginsel te vermelden in geval van statische transfers.

*Herziening Richtlijn 2012/27 (Energie-efficiëntie)*³

- Artikel 3.4 is niet bindend. Artikel 7.1 verlengt de doelstellingen 2014-2020 voor de periode 2021-2030.
De WG herinnert eraan dat deze twee artikelen niet waren opgenomen in de burden sharing 2013-2020.

Overzichtstabel van de geanalyseerde wetgevingen

Tekst	Artikelen
Reglement Governance	Art 4(a) ; art.4(b); art.14 ; art.27(4).
Effort Sharing Regulation 2021-2030	Art 4 ; art. 5 ; art.6 ; art.7 ; art. 8 ; art. 9
Reglement LULUCF 2021-2030	Art. 4 ; art10(a); art.11 ; art. 11(a) ; art.12
Herziening Richtlijn ETS 2021-2030	Art.10§2
Herziening Richtlijn 2009/28 (RES)	Art. 3(1) ; art. 23 ; art. 25 ; art. 5 ; art. 8 ; art. 9 ; art. 11; art. 13
Herziening richtlijn 2012/27(EE)	Art.3(4) ; art.7(1)
	Beslissing1- / CP. 21, punt 54; Art. 9 §3 van

³ Beslissing te nemen op ENOVER-niveau

Internationale Klimaat Financiering	het Akkoord van Parijs
-------------------------------------	------------------------

1.2. Reglement Governance of the Energy Union (REV2)

Artikel 4 (a)

In artikel 4 (a) wordt het algemene kader van het NEKP voor de koolstofarme dimensie uiteengezet. Het bevat verschillende punten die in aanmerking zouden kunnen worden genomen in het kader van de burden sharing 2030, waaraan ondertaande punten 3 en 4 worden toegevoegd:

- (1) Verplichte reductiedoelstelling BKG ;
- (2) Jaarlijkste uitstootlimieten BKG ;
- (3) Gebruik van volledige of gedeeltelijke flexibele instrumenten (banking, borrowing, ETS- & LULUCF-flex) ;
- (4) Compliance and corrective action;
- (5) de verbintenissen van België voor de sector LULUCF.
- (6) een doelstelling voor hernieuwbare energie (indicatieve, op basis van een indicatief traject) voor 2030;
- (7) de geschatte trajecten van het deel hernieuwbare energie de sectoren transport en warmte en elektriciteit voor 2030.

Al deze punten zijn ontwikkeld in andere richtlijnen en reglementen (zie voetnoot⁴).

Artikel 4(b)

Dit subartikel moet tevens in aanmerking worden genomen als wordt besloten dat de Belgische en EU-doelstellingen voor energie-efficiëntie moeten worden opgenomen in de burden sharing 2030. In dit geval dient de (indicatieve) bijdrage van België om de energie-efficiëntie-doelstelling van 30% van de EU te bereiken in 2030, zal worden samengesteld uit de som van de bijdragen van de entiteiten, wat de facto neerkomt op een verdeling tussen de entiteiten.

Artikel 27.4. Reactie op de onvoldoende ambitie van geïntegreerde nationale energie- en klimaatplannen en van het gebrek aan vooruitgang voor het bereiken van de energie- en klimaatdoelstellingen van de Unie.

Momenteel wordt overwogen dat als de Commissie evalueert dat het lineaire traject van de Unie van 27% voor hernieuwbare energie in 2030 niet gezamenlijk wordt behaald, de lidstaten aanvullende maatregelen moeten leveren zoals hieronder vermeld. Dit is eveneens het geval wanneer een lidstaat zijn basisdeel (baseline share) van de 2020-doelstelling voor hernieuwbare energie niet behoudt. Het kan daarom aangewezen zijn om in het kader van de burden sharing de respectieve verantwoordelijkheden van de verschillende entiteiten in dit verband te bepalen.

1.3. Effort sharing regulation (ESR) voor de periode 2021-2030 (COM (2016) 482 final-General approach du 13/10/2017)

---

⁴ Zie Infra : 2.1; 3.1; 6.1; 6.2

Niet-ETS-sectoren worden behandeld in de effort sharing regulation (ESR). Dit voorstel omvat nationale doelstellingen van 2021 tot 2030 vastgesteld op basis van een reductiedoelstelling van 30% voor niet-ETS-sectoren in de hele Unie in 2030 ten opzichte van 2005. Met betrekking tot de burden sharing 2030, kunnen volgende artikelen er worden behandeld:

Artikel 4 – Jaarlijkse Uitstootlimieten voor de periode 2021-2030

Dit artikel bepaalt de uitstootlimiet voor de lidstaten in 2030 en de manier waarop de uitstootlimieten voor 2030 worden bepaald. De aanpak van de jaarlijkse bindende uitstootlimieten die door de ESD zijn vastgelegd, blijft behouden. Volgens de laatste versie van de Raad worden jaarlijkse uitstootlimieten bepaald op basis van een lineair traject beginnend in 2020 met gemiddelde emissies voor 2016-2018, op basis van de meest recente BKG-uitstootgegevens. De jaarlijkse emissieruimte (AEA) in CO₂-equivalent zullen via een uitvoeringsbesluit vastgesteld worden voor elke lidstaat voor elk jaar van de periode 2021-2030.

Artikel 5 : Flexibility instruments to achieve annual limits.

Dit artikel definieert de flexibiliteit die de lidstaten hebben om hun jaarlijkse limieten te bereiken, waaronder flexibiliteit in de tijd door middel van 'banking' en door middel van het 'lenen' van jaarlijkse emissieruimte (AEA) tijdens de verbintenisperiode evenals de flexibiliteit tussen de lidstaten dankzij de overdrachten van AEA. Zoals bij de vorige burden sharing⁵, zal het nodig zijn om te bepalen of de regio's deze flexibele instrumenten geheel of gedeeltelijk kunnen benutten.

Daarnaast bestaan er twee andere flexibiliteitsmechanismen die onder de artikelen 6 en 7 vallen en die verband kunnen houden met de burden sharing 2030:

Artikel 6 – Flexibility for certain Member States following reduction of EU ETS allowances

Een nieuw flexibiliteitsmechanisme is vastgelegd door de annulatie van ETS-quota's (tot een vastgelegde limiet). In aanmerking komende lidstaten zullen vóór 2020 besluiten of zij van deze flexibiliteit gebruik willen maken en specifieke bedragen zullen worden vastgelegd in de uitvoeringswet waarbij de jaarlijkse emissieruimte worden vastgesteld. Flexibiliteit is beschikbaar voor de in bijlage II vermelde lidstaten, waaronder België. Het uitvoeringsbesluit waarin wordt verwezen in artikel 4 bepaalt ook de maximum hoeveelheid emissierechten die een lidstaat kan kiezen te annuleren.

Artikel 7 – Additional use of up to 280 million net removals from deforested land, afforested land, managed cropland and managed grassland

Dankzij een nieuw flexibiliteitmechanisme kunnen de lidstaten, indien nodig, onder bepaalde voorwaarden, gebruik maken van een beperkt aantal netto verwijderingen. De limieten, in CO₂-equivalent, zijn voor elke lidstaat vermeld in bijlage III van de tekst. In het geval van België betreft dit 3,8 miljoen ton CO₂-equivalent.

Artikel 8 – Corrective actions

Op basis van de jaarlijkse evaluatie door de Commissie, moet een lidstaat, indien de vooruitgang afwijkt van zijn jaarlijkse emissieruimte een actieplan met corrigerende maatregelen opstellen om

---

⁵ Zie sectie III van de burden sharing 2020.

aanvullende maatregelen te implementeren om ervoor te zorgen dat het zijn verplichtingen zal nakomen. De burdesharing 2030 zou daarom:

- De mogelijkheid moeten bieden om een beroep te doen op een dergelijk actieplan, voor het geval dat de vooruitgang van België afwijkt van de jaarlijkse emissieruimte;
- In het geval dat een entiteit haar jaarlijkse emissieruimte niet zou respecteren, moet het ook mogelijk zijn om de modaliteiten voor de naleving ervan te bepalen.

Artikel 9 – Compliance check

De voorziene bepalingen in de ESD inzake conformiteitscontrole en correctieve maatregelen blijven behouden mits een aanpassing, met name dat de conformiteitscontrole slechts om de vijf jaar plaatsvindt voor elk van de voorgaande jaren van de programmaperiode.

Overeenkomstig artikel 9, lid 1, dient een lidstaat die de jaarlijks emissieruimte voor één van de jaren van de periode niet respecteert, corrigerende maatregelen toe te passen, in de vorm van toevoeging van een supplement aan de emissies van het volgend jaar. Dit supplement is gelijk aan de hoeveelheid overtollige emissies, uitgedrukt in ton CO₂-equivalent vermenigvuldigd met een reductiefactor van 1,08. Het recht van deze lidstaat om een deel van zijn AEA over te dragen, zal worden opgeschort totdat het zijn verplichtingen weer nakomt. In de context van dit artikel moet worden bepaald of de modaliteiten voor het beheer van de conformiteitsrekening moeten worden gewijzigd ten opzichte van de burden sharing 2020.

Volgens artikel 9.2 wordt voor een lidstaat doe zijn verplichtingen in het kader van het LULUCF-reglement niet naleeft (no-debit rule: geen netto emissies van de sector), het aandeel van LULUCF-emissies dat de verwijderingen overschrijdt, afgetrokken van de AEA's van de lidstaat onder ESR.

1.4. Reglement LULUCF voor de periode 2021-2030 (COM - 2016- 479 final- General approach du 13/10/2017)

Emissies en verwijderingen van BKG in de LULUCF-sector vallen momenteel onder de internationale verplichtingen van het Kyoto Protocol, en dit tot 2020. Het doel van dit voorstel is om te bepalen hoe de LULUCF-sector moet worden mee opgenomen in de klimaatpolitiek van de EU vanaf 2021.

De artikelen van het LULUCF-reglement die zouden kunnen worden opgenomen in de burden sharing 2021-2030 zijn:

Artikel 4 - Commitments

België zal ervoor moeten zorgen dat er vanuit de LULUCF-sector geen netto-emissies voortvloeien op zijn grondgebied, na toepassing van de boekhoudregels, voorzien in het reglement en rekening houdend met de flexibiliteitsmechanismen. Dit principe wordt de regel van de neutrale en positieve balans (*no-debit rule*). In het geval van emissies wordt het aandeel van LULUCF-emissies dat de verwijderingen overschrijdt, afgetrokken van de AEA's van de lidstaat onder ESR (Art 9.2 ESR).

Artikelen 10(a); 11 ; 11(a) - Flexibilities

De lidstaten hebben de mogelijkheid om de emissies in één boekhoudkundige categorie te compenseren door verwijderingen in een andere boekhoudcategorie op hun grondgebied

(berekening overeenkomstig artikel 4). Emissies die de nettoverwijderingen overschrijden, moeten worden gecompenseerd door de annulatie van AEA onder ESR (artikel 11.1). Overtollige emissies van de categorie "bosbeheer" kunnen echter worden gecompenseerd op basis van artikel 11 bis, met een door de lidstaat vastgesteld compensatieplafond.

Aan de andere kant kunnen de lidstaten ook de nettoverwijderingen accumuleren die in hun rekeningen over de periode van tien jaar zijn geregistreerd. Absorptieoverschotten kunnen worden overgedragen aan een andere lidstaat om ervoor te zorgen dat de regel van de neutrale of positieve balans wordt nageleefd. Tenslotte moeten de lidstaten zorgen voor een adequate follow-up, in overeenstemming met dit reglement, om te kunnen genieten van de flexibiliteitsmechanismen.

Voor België zal de mogelijkheid voor entiteiten om deze flexibiliteitsmechanismen geheel of gedeeltelijk te gebruiken, moeten worden besproken in het kader van BS 2030.

Artikel 12 : Compliance check

Dit artikel beschrijft de vereisten waaraan de lidstaten moeten voldoen om de boekhoudkundige controle te waarborgen en om regelmatige conformiteitscontroles door de Commissie vast te stellen (2027 en 2032). Het opstellen van het conformiteitsverslag van 2027 zou daarom kunnen worden opgenomen in de discussie over de burden sharing 2030.

1.5. Herziening van de richtlijn Emission Trading Scheme 2021-2030⁶ (COM (2015) 337 final)

Artikel 10

Conform artikel 10§2 moeten de veilingopbrengsten worden verdeeld tussen de entiteiten.

1.6. Herziening Richtlijn 2009/28 (RES) COM(2016) 767 final

Naast artikel 3, dat een streefcijfer voor hernieuwbare energie op het niveau van de Unie vastlegt, onthult de herziening van de RES-richtlijn twee subdoelstellingen : een nog lopend doelstelling op vlak van het aandeel van hernieuwbare energie in transport en een indicatief doelstelling warmte die deel zouden kunnen uitmaken van de discussies in het kader van de burden sharing 2030. (Naast de mogelijke overweging van nationale streefdoelen en indicatieve trajecten voor hernieuwbare energiebronnen die zijn vastgesteld in het kader van het 'governance'-reglement, zoals weergegeven in punt 1.2 hierboven)

Artikel 3 (1) : verplichte doelstelling van de Unie voor 2030

In dit artikel wordt een bindend streefdoel van 27% voor hernieuwbare energie vastgelegd op Europees niveau, en hoewel de lidstaten geen bindende doelstelling opgelegd krijgen, moeten zij aanvullende maatregelen nemen mocht uit de beoordeling van de NEKP's door de Commissie blijken dat het aandeel van hernieuwbare energie op het niveau van de Unie niet zou overeenstemmen met het traject van de Unie naar de doelstelling van ten minste 27% hernieuwbare energie⁷. De lidstaten moeten eveneens hun minimaal aandeel dat is vastgesteld in hun 2020-doelstellingen voor hernieuwbare energie, respecteren in de uiteindelijke bruto energieconsumptie.

België moet een doelstelling op het gebied van hernieuwbare energie vaststellen tegen 2030.

---

⁶ Wijzigingen van de richtlijn 2003/87/CE

⁷ Zie *Supra* : 1.3.

Artikel 23 : Veralgemening van hernieuwbare energie in de warmte- en koudesector

Conform dit artikel streeft elke lidstaat ernaar het aandeel van de hernieuwbare energie voor verwarming en koeling jaarlijks met ten minste 1 procentpunt (pp) te verhogen ten opzichte van het in 2020 bereikte niveau. De verdeling van dit procentpunt voor de warmtesector zou in het kader van de BS verdeeld kunnen worden maar er wordt opgemerkt dat deze doelstelling indicatief is geworden.

Artikel 25 : Veralgemening van hernieuwbare energie in de transportsector

De herziening van de richtlijn hernieuwbare energie legt eveneens een doelstelling vast van 12% voor transport. ((oorspronkelijk 15%, cijfer in onderhandeling). De burden sharing 2030 zou de modaliteiten voor verdeling van deze doelstelling kunnen bepalen als deze doelstelling wordt behouden in de definitieve versie.

Daarnaast kunnen de samenwerkingsmechanismen die in de volgende artikelen worden genoemd, worden besproken in het kader van de burden sharing 2030:

- Artikel 8: Statistische overdrachten tussen lidstaten.
- Artikel 9: Gezamenlijke projecten tussen de lidstaten.
- Artikel 11: Gezamenlijke projecten tussen lidstaten en derde landen.
- Artikel 13: mechanismen voor gezamenlijke samenwerking

1.7. Recast of Directive 2012/27 (EE)

Mocht energie-efficiëntie besproken worden in het kader van de burden sharing 2030, zijn onderstaande artikelen van de richtlijn interessant:

Artikel 3 (4): Doelstelling energie-efficiëntie

Artikel 7(1) : : Verplichtingen wat betreft energiebesparing

1.8. Internationale klimaatfinanciering

Momenteel is de jaarlijkse bijdrage van België aan internationale klimaatfinanciering van 2016 tot 2020 vastgelegd op 50 miljoen €; hiervoor bestaat er een verdeelsleutel tussen de entiteiten⁸.

Punt 53 van [besluit 1-/CP.21](#) voorziet echter dat de ontwikkelde landen hun mobilisatie verderzetten tot in 2025. België zal daarom een budget moeten voorzien voor de internationale klimaatfinanciering na 2020, waarvan de verdeling ervan tussen de entiteiten zal moeten besproken worden in het kader van de discussies voor de burden sharing 2030.

Anderzijds bepaalt artikel 9§3 van het Akkoord van Parijs dat de mobilisatie van financiële middelen

---

⁸ Zie art. 41 van BS 2020.

verder moet gaan dan de voorbije inspanningen. Zo zou er voor de periode vanaf 2020 een verhoging van de Belgische deelname aan internationale klimaatfinanciering kunnen zijn.

2. Principes

Mandaat : De werkgroep 'Lastenverdeling 2030' zal een synthese maken van de verschillende principes die werden toegepast in het kader van de onderhandelingen van de lastenverdeling 2013-2020 om de verschillende onderdelen van het akkoord te verdelen. De nota zal een analyse voorstellen van de principes toegepast voor 2013-2020, alsook andere opties op basis van de principes geformuleerd in de bestaande adviezen (van de FRDO en de Senaat in het bijzonder).

2.1. Principes gehanteerd bij de inspanningsverdeling 2013-2020

Opmerking: de hieronder vermelde principes werden gehanteerd bij de burden sharing 2013-2020 maar dienen niet noodzakelijk gehanteerd te worden bij de burden sharing 2021-2030.

a) Verdeling van de Belgische jaarlijkse emissieruimte (Niet-ETS)

- Belgische jaarlijkse emissieruimte wordt volledig verdeeld onder de gewesten.
- Rekening houden met de specifieke kenmerken van Brussel bij het delen van de Belgische doelstelling om de uitstoot van broeikasgassen en hernieuwbare energie te verminderen. Het traject van elk gewest wordt opgebouwd in lijn met de Europees gehanteerde methode.
- Europese herzieningen van het nationale traject worden, met toepassing van de Europees gebruikte herzieningsmethode, doorgerekend naar de gewesten.
- Intra-Belgisch kan het traject herrekend worden, voor de nog niet afgerekende nalevingsjaren, bij een aanpassing van de methode voor de bepaling van de wegtransportemissies.

Federale bijdrage

Niet-ETS:

- De federale overheid verbindt er zich toe om bestaande PAMs voort te zetten en nieuwe PAMs uit te voeren.
- Het federale niveau neemt alle noodzakelijke maatregelen om de het brandstofsurplus maximaal te verminderen.

Solidariteitsprincipe

Niet-ETS:

- a) Voorkooprecht: voordat een gewest nalevingseenheden kan verkopen aan of aankopen in het buitenland wordt de mogelijkheid van een intergewestelijke transactie bekeken. Een dergelijke verkoop gebeurt aan 75% van de marktwaarde.
- b) Een gewest kan in een nalevingsjaar beschikken over zijn positief saldo voor zover dit mogelijk is overeenkomstig het Europese kader. Als een gewest met een tekort om deze reden gebruik maakt van een overschot van een ander gewest, wordt hiervoor een compensatie voorzien ten belope van 75% van het gebruikte surplus.

Flexibiliteit

Niet-ETS:

- Elk gewest krijgt toegang tot alle flexibiliteitsmechanismen, die voorzien zijn in het Europese kader.

- Indien het gebruik van een flexibel instrument kwantitatief beperkt is op Europees niveau, wordt het Europese limietpercentage toegepast op elk gewest.

Rapportering

Niet-ETS:

- De gewesten rapporteren jaarlijks hun definitieve broeikasgasemissies in de niet-ETS-sectoren aan de NKC.
- De federale overheid rapporteert jaarlijks over de uitvoering van haar verbintenissen.
- De NKC en ENOVER rapporteren jaarlijks over de uitvoering van de door de entiteiten opgenomen verbintenissen. Dit rapport wordt overgemaakt aan de parlementen.

Naleving en sancties

Niet-ETS:

- Elk gewest is verplicht om jaarlijks te beschikken over evenveel nalevingseenheden als haar BKG-emissies in de niet-ETS-sectoren.
- Indien België in een bepaald jaar van de nalevingsperiode een negatief nalevingsstatuscijfer heeft, worden de Europese sancties uit de niet-ETS-regelgeving (nl. plan corrigerende maatregelen, toepassing kortingsfactor op emissieruimte volgend jaar) doorgetrokken naar de gewesten die niet voldoen hun verplichtingen.
- Indien de federale overheid haar doelstelling inzake de voortzetting van bestaande PAMs niet nakomt, compenseert zij de gewesten daar financieel voor.

b)ETS

Het recht voor elke entiteit om een deel van de Belgische veilingopbrengsten van emissierechten te vervreemden .

c) Internationale klimaatfinanciering

De verplichting voor elke entiteit om bij te dragen aan internationale financiering

2.2. Principes uit de adviezen van de FRDO, de Senaat en anderen...

a) Aanbevelingen van de Senaat (Verslag van 23 januari 2017⁹)

Vorbereiding

“6. De Senaat beveelt aan maximaal te anticiperen op de toekomstige intra-Belgische verdeling van de doelstellingen 2030 door de nodige technische bestanddelen te analyseren en door de vereiste opeenvolgende arbitrages over de verschillende gedeelten voor te bereiden.”

Mutualiteitsprincipe

“3. De Senaat beveelt aan dat de Gewesten en de federale overheid streven naar een maximale samenwerking en coherentie in hun klimaatbeleid en daarbij het mutualiteitsprincipe toepassen. Dat

betekent dat ze telkens ook nagaan wat de eventuele impact van een maatregel is op het klimaatbeleid van een andere entiteit en zodanig proberen te handelen dat de effectiviteit van de maatregelen van alle andere beleidsniveaus wordt versterkt.

4. De Senaat beveelt aan de blijvende dialoog te versterken tussen de Federale Staat en de Gewesten, via de Nationale Klimaatcommissie, ook in tijden van regeringsvormingen en lopende of voorzichtige zaken. Ook de Gemeenschappen moeten hierbij worden betrokken voor de aangelegenheden die hen aanbelangen.”

Verdeelsleutels

“8. De Senaat beveelt aan dat elke entiteit bijdraagt aan de klimaatinspanningen overeenkomstig zijn specifieke kenmerken, om zo op een zo efficiënt mogelijke manier het voor het klimaat meest gunstige resultaat te behalen voor de verschillende overheden samen en tegelijkertijd een billijke verdeling tussen elke entiteit te waarborgen.

*9. De Senaat beveelt aan de veilingopbrengsten te verdelen *a rato* van de absolute reductie van de verschillende entiteiten.”*

Methode

“21. De Senaat beveelt aan de Nationale Klimaatcommissie te verzoeken een langetermijnvisie uit te werken en een routekaart op te stellen voor het gezamenlijk klimaatbeleid: voor de burden-sharing 2021–2030 een tijdslijn met precieze doelstellingen opstellen van de te nemen beslissingen die coherent moeten zijn met de dwingende doelstellingen van de Europese Unie en met de doelstellingen van het Akkoord van Parijs.

26. De Senaat beveelt aan het ontwerp van het geïntegreerde nationaal energie- en klimaatplan 2021–2030 zo snel mogelijk aan dit interparlementair overlegorgaan voor te leggen zodat er voldoende tijd is om dit afdoende te bespreken met de betrokken parlementsleden.”

Andere aanbevelingen van de senaat, met mogelijke link met lastenverdeling

“1. De Senaat beveelt aan dat elke federale en regionale overheid, met het oog op een betere kwaliteit van de dialoog tussen de verschillende overheden, een klimaatstrategie, stevig verankerd in een beleid inzake duurzame ontwikkeling, op lange termijn uitwerkt die zelfs verder gaat dan 2030, en deze met haar parlement bespreekt.

2. De Senaat beveelt aan te zorgen voor een ambitieus en coherent klimaat- en transitiebeleid dat het mogelijk maakt de conclusies van het Akkoord van Parijs na te leven. Daarvoor moeten de betrokken overheden gezamenlijk en met alle beleidsdomeinen die daartoe bijdragen, de te ondernemen acties op alle betreffende gebieden bepalen en een gecoördineerde versie op lange termijn uitwerken waarbij een koolstofarme samenleving het einddoel moet zijn.

5. De Senaat beveelt aan de beschikbare instrumenten en middelen te versterken en uit te werken voor de uitbouw van het klimaatbeleid, en met name door de desbetreffende diensten van de administraties op alle niveaus te versterken.

21. De Senaat beveelt aan de Nationale Klimaatcommissie te verzoeken een langetermijnvisie uit te werken en een routekaart op te stellen voor het gezamenlijk klimaatbeleid

12. De Senaat beveelt aan dat het Overlegcomité een belangrijkere rol vervult vooraf en bij de follow-up van het werk van de Nationale Klimaatcommissie, als politiek toezichtsorgaan en ontmoetingsplaats van overheden. In die hoedanigheid zal het systematisch de taken en de werking van de Nationale Klimaatcommissie bespreken en zal telkens indien nodig, en zo vroeg mogelijk, de punten bespreken waarvoor beleidsarbitrage nodig is waarmee de Nationale Klimaatcommissie vooruitgang kan boeken bij de uitvoering van haar opdrachten.”

b) **Recommandations du CFDD (Avis du 25 octobre 2013¹⁰)**

[15] De FRDO betreurt dat er nog geen beslissing is genomen over de burden sharing en herinnert eraan dat dit begrip niet alleen de broeikasgassen, de hernieuwbare energie en de inkomsten uit de emissiehandel betreft, maar ook de internationale financiering van het klimaatbeleid. De verdeling van de inspanningen moet billijk gebeuren, er moet over worden beslist op basis van objectieve en transparante criteria, de klemtoon moet worden gelegd op het intern bereiken van de doelstellingen en die verdeling moet ook worden uitgevoerd voor een Europese doelstelling tot het verminderen van de uitstoot met -30 % tegen 2020, een doelstelling die België ondersteunt. De verbintenissen die zijn opgenomen in het akkoord over burden sharing moeten gepaard gaan met een mechanisme tot jaarlijkse opvolgingen verificatie waarmee de vooruitgang kan worden geëvalueerd en tijdig corrigerende acties kunnen worden toegepast.

[16] Volgens de raad moeten de beslissingen over het verdelen van de inspanningen volgens een strikt na te leven timing worden genomen, waarbij wordt uitgegaan van basiswerkzaamheden van de Nationale Klimaatcommissie om vervolgens snel over te gaan naar het overlegcomité, met als doel een akkoord te formaliseren.

c) **Aanbevelingen uit FRDO advies over klimaat governance uit 2016**

Methode voor verdeling doelstellingen

De FRDO ondersteunt in het bijzonder het idee om voor alle klimaatdossiers een **methode voor de verdeling van de inspanningen** toe te passen.

Een rol voor de parlementaire vergaderingen

“[10] De raad is van oordeel dat de politieke context van 2015, en in het bijzonder de mediabelangstelling rond de COP21, een belangrijke rol heeft gespeeld in het feit dat het akkoord over de burden sharing kon worden afgesloten, 7 jaar nadat het Europese energie-klimaatpakket werd goedgekeurd en na een jaar van intense onderhandelingen (zie ook punt 2.4. hierover). Om een dergelijke traagheid te vermijden, is de raad van mening dat de parlementen hun gewicht in de schaal moeten werpen om de internationale en Europese **doelstellingen** zo snel mogelijk **te verdelen** tussen de federale staat en de gewesten. Om die verdeling te verzekeren zou bovendien een **responsabiliseringsstelsel** moeten worden overwogen en in een wetgevingskader worden opgenomen.

[11] Om te garanderen dat de doelstellingen die de regeringen hebben onderschreven daadwerkelijk worden uitgevoerd, moeten ook de parlementen een rol spelen. In zijn advies van 2013, paragraaf 17, riep de raad ertoe op “een controlesysteem en responsabiliseringsmechanismen in te voeren om de bepalingen die op het vlak van klimaatgovernance zijn genomen en de verbintenissen (vermindering broeikasgasemissies, hernieuwbare energie, energiebesparingen en internationale klimaatfinanciering) die de federale overheid en de gewestregeringen zijn aangegaan, te doen naleven. De FRDO beveelt aan om in dit kader **een permanent ad hoc comité** op te richten waarin zowel federale parlementsleden als leden van de drie gewestparlementen zetelen”.

In detail onderhandelen

“[13] De raad beveelt dan ook aan om intensiever te onderhandelen om **zo snel mogelijk** die opties definitief in te vullen en de punten van het samenwerkingsakkoord te verduidelijken”

---

¹⁰ <http://www.frdo-cfdd.be/sites/default/files/content/download/files/2013a12f.pdf>

d) Advies over de concretisering van de transitie van België naar een koolstofarme maatschappij in 2050 gezamenlijk opgesteld door FRDO, ESRBHG, RLBHG, Minaraad, SERV, CESW & CWEDD van 2014

"[13] De transitiestrategie moet doelstellingen bevatten voor de vermindering van broeikasgasemissies met als horizon 2050 (met tussentijdse doelstellingen voor 2030 en 2040), en tegelijk garanderen dat de doelstellingen die vermeld zijn in § [3] van dit advies worden behaald. Discussies over (de verdeling van) doelstellingen mogen echter de afstemming en integratie van concrete maatregelen tussen het federale en het gewestelijke niveau niet overschaduwen of hypothekeren (zoals bv. de discussies over de burden sharing).".

e) Advies van Raad van State over de burden sharing 2013-2020

Met een samenwerkingsakkoord wordt getracht een oplossing te bieden voor de moeilijkheid die erin bestaat om, in een stelsel van exclusieve bevoegdheden, gezamenlijk een beleid uit te werken. Daartoe en gelet op het beginsel van federale loyaliteit, dat verankerd is in artikel 143, § 1, van de Grondwet, is het van essentieel belang dat bij het vaststellen van de respectieve rechten en plichten van de partijen bij het akkoord een algeheel evenwicht bereikt wordt. Zulks houdt in dat, wanneer de partijen bij een samenwerkingsakkoord een solidariteitsmechanisme invoeren, van dat mechanisme gebruikgemaakt moet kunnen worden door elk van de partijen of dat, indien zulks niet het geval is, daarvoor een redelijke verantwoording gegeven wordt door overwegingen die ter zake dienen en relevant zijn in het licht van de inhoud van het akkoord en het algeheel evenwicht waarop dat akkoord steunt¹¹..

f) Déclaration commune sur la politique climatique de la Belgique (Dialogue interparlementaire climat - 13 novembre 2017)

6. In samenspraak met de sectoren, zoals mobiliteit, huisvesting en gebouwen, landbouw, tuinbouw en veeteelt, industrie en energieproductie, moet een gezamenlijke klimaatvisie 2030 en 2050 worden uitgewerkt. De federale en gewestelijke entiteiten moeten een stappenplan vastleggen over verschillende zittingsperioden heen, met becijferde streefdoelen en tussendoelstellingen en dit op basis van een kosten-/ batenanalyse per sector.

9. Het interparlementair klimaatoverleg pleit ervoor dat de Belgische jaarlijkse bijdrage aan de internationale klimaatfinanciering getuigt van een internationale klimaatambitie die zo mogelijk jaarlijks toeneemt. Een en ander moet met name concreet gestalte krijgen in de voortzetting en de

---

¹¹ Artikel 37 Bij paragraaf 2, derde lid, wordt een mechanisme van "intergewestelijke solidariteit" ingevoerd. Zoals de gemachtigden van de ministers bevestigd hebben, kan de federale Staat geen gebruik maken van dat mechanisme. Volgens de gemachtigden is zulks het resultaat van de politieke onderhandelingen die gevoerd zijn met het oog op het sluiten van het voorliggende samenwerkingsakkoord. Noch het dossier, noch de uitleg van de gemachtigden biedt een nauwkeuriger verantwoording voor het feit dat de federale Staat uit het ontworpen solidariteitsmechanisme uitgesloten wordt. Met een samenwerkingsakkoord wordt getracht een oplossing te bieden voor de moeilijkheid die erin bestaat om, in een stelsel van exclusieve bevoegdheden, gezamenlijk een beleid uit te werken. Daartoe en gelet op het beginsel van federale loyaliteit, dat verankerd is in artikel 143, § 1, van de Grondwet, is het van essentieel belang dat bij het vaststellen van de respectieve rechten en plichten van de partijen bij het akkoord een algeheel evenwicht bereikt wordt. Zulks houdt in dat, wanneer de partijen bij een samenwerkingsakkoord een solidariteitsmechanisme invoeren, van dat mechanisme gebruikgemaakt moet kunnen worden door elk van de partijen of dat, indien zulks niet het geval is, daarvoor een redelijke verantwoording gegeven wordt door overwegingen die ter zake dienen en relevant zijn in het licht van de inhoud van het akkoord en het algeheel evenwicht waarop dat akkoord steunt. Het akkoord dient op dit punt opnieuw bekeken en in voorkomend geval herzien te worden.

verhoging van de begrotingsvastleggingen van de verschillende entiteiten voor de internationale klimaatfinanciering om internationaal concrete projecten te realiseren met het oog op de verhoging van de aanpassingsmogelijkheden in de ontwikkelingslanden, zij het door 3 technologische innovatie, die de mogelijkheid biedt de levensstandaard te verhogen en tevens de uitstoot van broeikasgassen te beperken, dan wel door energie-efficiëntie, door duurzaam beheer van de bodems, de landbouw en de bossen, door het beheer van de watervoorraden, enz.

12. Het interparlementair klimaatoverleg roept de leden van de diverse parlementaire assemblees op om in de Kamer een klimaatwet en in de gewestparlementen klimaatdecreten en -ordonnanties met een positieve ingesteldheid te onderzoeken, met becijferde tussendoelstellingen en bijhorende klimaatbegrotingen ter terugdringing van de broeikasgasuitstoot.

29. Het interparlementair klimaatoverleg is de uitdrukking van een streven naar overleg en intensieve samenwerking over een uiterst belangrijk thema voor België en zijn Gewesten. De parlementsleden die aan het overleg hebben deelgenomen, onderstrepen de verrijking van de uitwisselingen tussen hun parlementen inzake klimaatbeleid en herhalen hun vastberaden voornemen om ambitieuze klimaatdoelstellingen na te streven.

30. Het interparlementair klimaatoverleg onderstreept dat het klimaatbeleid van de federale Staat en dat van de Gewesten maximaal complementair moeten zijn. Daartoe hebben de verschillende assemblees afgesproken dat het overleg tussen de federale overheid en de Gewesten wordt voortgezet binnen de Nationale Klimaatcommissie en binnen ENOVER / CONCERE voor het energiebeleid.